

Aan de gemeenteraad

Ons kenmerk: M2306-1502 23bo006188

Onderwerp: Adviesaanvraag deelname SIFR in
kader van werkgelegenheid - vervolgproces

Datum: B&W 27 juni 2023

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Gezien uw wensen en bedenkingen bij het principebesluit d.d. 12 juli 2022 (22bb005036) ten aanzien van deelname aan het Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR). Het SIFR is een extern investeringsfonds dat investeert op de hoofdthema's werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot en in de arbeidsmarkt, en armoedebestrijding. Het doel van deze brief is:

- Uw raad te informeren over het verzoek aan de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco: om advies uit te brengen over het voornemen deel te nemen aan het Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR) met een investering van € 2,5 mln. vanuit de Enecomiddelen, maar voor een ander beleidsdoel dan waarover in 2021 advies is gevraagd, namelijk werkgelegenheid, in plaats van aanpak schuldenproblematiek.

Wat voorafging:

- 1) Begin 2021 werd € 2,5 mln. aangevraagd bij de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco voor een aanvullende aanpak van de schuldenproblematiek in Rotterdam;
- 2) Na een positief advies van de adviescommissie besloot de raad op 8 juli 2021 (21bb006574) om vanuit de Enecomiddelen € 2,5 mln. via SIFR beschikbaar te stellen voor het investeringsvoorstel, om armoede en schulden in de stad te bestrijden middels deelname aan het investeringsfonds;
- 3) Om verder invulling te geven aan dit raadsbesluit werden er in de maanden erna met SIFR afspraken gemaakt over de condities voor toetreding van de gemeente tot het fonds;
- 4) Op 12 juli 2022 nam het college het principebesluit (22bb005036) om deel te nemen en werd de raad uitgenodigd om wensen en bedenkingen kenbaar te maken;
- 5) Met de inmiddels nieuwe raadscommissie werd op 31 augustus 2022 het voornemen tot deelname besproken, werden er bedenkingen geuit en veel vragen over het investeringsvoorstel gesteld. Besloten werd om een technische sessie te laten organiseren;
- 6) Ter voorbereiding op de technische sessie stuurde wethouder Yigit op 27 september 2022 (22bo005616) een brief met beantwoording van vragen;

- 7) Op 28 september 2022 werd de technische sessie gehouden. Bij deze sessie waren naast SIFR afgevaardigden van Young-UP en het Sint Laurensfonds aanwezig om uitleg te geven en vragen van raadsleden te beantwoorden;
- 8) Op 11 november 2022 (22bo006569) stuurde de wethouder een brief met de beantwoording van de vragen die tijdens de technische sessie werden gesteld;
- 9) Op 7 december 2022 stond het investeringsvoorstel opnieuw geagendeerd in de raadscommissie WIOSSAN. Vanuit de raadscommissie werden er opnieuw bedenkingen geuit;
- 10) In reactie op de geuite bedenkingen informeerde wethouder Yigit de raadscommissie op 6 december 2022 (22bb007189) en op 4 januari 2023 (23bo002560) schriftelijk over het willen heroverwegen van het voorgenomen besluit d.d. 12 juli 2022 - en te gaan verkennen wat de scenario's zijn om met de raad wel tot consensus te komen over een investeringsvoorstel van SIFR voor de € 2,5 mln. aan beschikbaar gestelde Enecomiddelen;
- 11) Op 8 december 2022 ontving het college een brief van SIFR waarin ze liet weten teleurgesteld te zijn in de aankondiging om het principebesluit te heroverwegen en werden consequenties ervan beschreven, samen met enkele oplossingsrichtingen;
- 12) Als onderdeel van de verkenning gingen op 28 februari 2023 wethouders Struijvenberg en Versnel met SIFR in gesprek en informeerden ze tijdens een bijeenkomst op 24 maart 2023 de investeerders van SIFR over de voortgang en mogelijke alternatieven;
- 13) In een brief d.d. 6 maart 2023 presenteerden de wethouders alternatieve oplossingsrichtingen en werd SIFR gevraagd om de gemeente een voorstel te doen voor de hoogte en onderbouwing van een mogelijke afdoeningsvergoeding, om de nieuwe organisatiestructuur van SIFR te bevestigen en om alternatieven te presenteren;
- 14) Naar aanleiding van de brief en de investeerdersbijeenkomst stuurde SIFR op 17 april 2023 een schriftelijke reactie.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Coalitieakkoord Rotterdam 2022-2026: Eén Stad
- Strategiebrief Participatie (22bb008320)
- Beleidskader Participatie 2023-2026: Werk is geweldig! (23bb004048)
- Raadsvoorstel over de inzet van Enecomiddelen, raadsvergadering 6 en 8 juli 2021 (21bb6574)
- Principebesluit van college d.d. 12 juli 2022 over deelname aan SIFR (22bb005036)
- Brief van wethouder Yigit op 27 september 2022 met de beantwoording van vragen, ter voorbereiding op technische commissie d.d. 28 september 2022 (22bo005616)
- Brief van wethouder Yigit op 11 november 2022 met de beantwoording van de vragen die tijdens de technische commissie zijn gesteld (22bo006569)
- Brieven van wethouder Yigit aan de raadscommissie WIOSSAN d.d. 6 december 2022 (22bb007189) en 4 januari 2023 (23bo002560)

Toelichting:

Begin 2021 is de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco gevraagd te adviseren over een plan om in een coproductie tussen gemeente en SIFR 2,5 mln. te investeren in een aanvullende aanpak van de schuldenproblematiek in Rotterdam. In de voorgestelde constructie is SIFR een coöperatieve vereniging waar de gemeente als lid zou toetreden. De investeringsstrategie vormt het kader waarbinnen SIFR investeringen mag doen. Een voorstel voor een nieuwe investering moet door het fondsmanagement voorgelegd worden aan hun investeringscommissie. Een Raad van Toezicht houdt toezicht

op het beleid en de algemene zaken binnen de coöperatie SIFR. Vanuit zowel de financiële expertise, kennis over veel van de investeringen met een impact en de netwerkpositie binnen de Rotterdam Impact Coalitie (RIC), gaat de directeur Werk bij de algemene ledenvergadering toezien op het belang van de gemeente ten aanzien van investeringen van het SIFR. Onderdeel van de aanpak van SIFR is dat de door de investeerders verstrekte middelen revolveren en een bescheiden rendement kennen. Dit betekent dat na afloop van de looptijd van het fonds de inleg en het daarop behaalde resultaat terugvloeit naar de investeerders, zoals de gemeente.

De adviescommissie bracht een positief advies uit over het investeringsvoorstel, en oordeelde dat deze voldeed aan de uitgangspunten voor aanwending van de verkoopopbrengst Eneco. Wel met een aantal kritische kanttekeningen. Zo benadrukte de adviescommissie dat de voorgestelde investering een zeer hoog risicoprofiel kende, omdat het behalen van financieel rendement op maatschappelijke investeringen in de praktijk vaak onmogelijk blijft. Onder voorwaarden oordeelde de adviescommissie toch positief over het investeringsvoorstel. In het voorstel dat de gemeenteraad werd gedaan ging het college in op de voorwaarden die de adviescommissie bij de investering stelde. De gemeenteraad besloot op 8 juli 2021 (21bb006574) - met inachtneming van het advies van de adviescommissie - ertoe om het investeringsvoorstel financieel te dekken uit de verkoopopbrengst Eneco. Op 12 juli 2022 (22bb005036) nam het college het principebesluit tot deelname, en werd de (inmiddels van samenstelling veranderde) gemeenteraad uitgenodigd om eventuele wensen- en bedenkingen kenbaar te maken.

Tijdens het uitvoering geven aan het principebesluit van de (vorige) gemeenteraad zijn er door de huidige raad bedenkingen, twijfels en wensen geuit. Deze gingen onder meer over het voornemen om te verdienen aan inwoners van Rotterdam in armoede en met schulden, de hoogte van de managementfee en de vraag in hoeverre SIFR in staat zou zijn om de investering aan het einde van de looptijd terug te betalen. Ook bleek de BuddyApp, een investering van SIFR en leverancier van de gemeente, omstreden te zijn.

In het principe-collegebesluit, de brieven uit september en november 2022 en tijdens de technische sessie is uitgebreid ingegaan op deze onderwerpen. Desondanks moeten we concluderen dat er voor het uitvoeren van het eerder genomen besluit in uw raad geen politiek draagvlak is. Hiermee heeft het college de opdracht om een alternatief te verkennen. In deze toelichting benoemen we enkele onderwerpen waarover bedenkingen werden geuit en wat de verkenning heeft opgeleverd. Om zo te komen tot een herzien voorstel aan uw raad.

Buddyapp

Een van de bedenkingen die in de raadscommissie is geuit ging over de betrokkenheid van SIFR en de gemeente bij de Buddyapp. Op 8 mei 2023 lieten we de raad ter kennisname weten als gemeente de samenwerking te hebben opgezegd (23bb002941). Medio mei liet de Nederlandse Vereniging van Sociale Innovatie (NVSI) weten dat Buddy Payment plannen had voor een doorstart, op zoek was naar andere investeerders en hiervoor andere gemeenten had aangeschreven. Inmiddels weten we dat eind mei Buddy Payment faillissement heeft aangevraagd.

Managementfee

In reactie op uw bedenkingen bij de hoogte van de managementfee, in vergelijking met de fee bij andere fondsen, is navraag gedaan en uitleg gegeven. Zo werden vragen hierover gesteld op 30 juni 2021 in de raadscommissie EDEM, en zijn deze vragen beantwoord in een integrale veegbrief bij de voorjaarsnota 2021 (21bb9370). De hoogte van de fee werd

onder meer als gebruikelijk en marktconform beschouwd voor een investeringsfonds van deze omvang dat actief investeert en de sociale ondernemers ondersteunt, alsook programmatisch bijdraagt aan stap voor stap systeemverandering op maatschappelijke opgaven. Om te kunnen investeren met impact is samenwerking met diverse partijen nodig. Over onder meer de opbouw en totstandkoming van de managementfee is in de brieven op 27 september (22bo005616) en 11 november 2022 (22bo006569) aan de raadscommissie WIOSSAN tekst en uitleg gegeven.

Reactie van SIFR

In de afgelopen periode zijn er door SIFR twee brieven aan het college gestuurd, op 8 december 2022 en 17 april 2023. In deze brieven beschrijft SIFR onder meer dat het mogelijk alsnog afzien van de gemeentelijke investering serieuze negatieve consequenties heeft voor SIFR en haar bestuur. Zonder inbreng van de gemeente dreigt het fonds op te houden te bestaan. Onder meer door een verslechtering van het financiële fondsresultaat en omdat de fondsenwervingsperiode eind 2021 werd gesloten en hierdoor additionele fondsenwerving niet meer tot de standaard mogelijkheden behoort.

In de brief d.d. 17 april verzoekt SIFR - wanneer de gemeente definitief afziet van de investering - van de gemeente circa € 1mln. aan subsidie, om op korte termijn de bestaanszekerheid van het fonds te waarborgen. Anders dan in het investeringsvoorstel vloeit een subsidieverstreking niet terug naar de gemeente. Aanvullend concludeert SIFR dat wanneer het college besluit haar besluit van 12 juli 2022 in te trekken dit als onrechtmatig te beschouwen en ging hier pro forma tegen in bezwaar. Een dergelijke rechtsgang resulteert in een schadepost voor de gemeente.

Scenario's

Om uit deze ontstane impasse te komen is een naar onze inschatting haalbare oplossingsrichting om het investeringsdoel van de € 2,5 mln. te wijzigen naar het thema werkgelegenheid. SIFR investeert met name in sociale ondernemingen die Rotterdammers aan het werk krijgt die al lange tijd aan de kant staat. Op grond van een verkenning liggen er twee alternatieve scenario's voor om over te oordelen:

1. Afzien van deelname aan SIFR;
2. Wel deelnemen aan SIFR, maar het investeringsdoel wijzigen: de Adviescommissie Aanwending verkoopopbrengst Eneco vragen om een advies uit te brengen over of we de € 2,5 mln. aan Enecomiddelen alsnog mogen besteden aan een publiek-private aanpak middels deelname aan SIFR - maar het eerdere investeringsdoel wijzigen naar het thema werkgelegenheid. Op basis van een positief advies van de adviescommissie alsnog overgaan tot deelname aan en investeren in het SIFR.

In reactie op de bedenkingen, twijfels en wensen van de raad heeft alles afwegend het tweede scenario onze voorkeur. Het alsnog afzien van investeren en deelname aan SIFR is een voor de gemeente in financiële, juridische en publicitaire zin slechtst denkbare uitkomst. Aan het eerste scenario kleven dusdanig veel nadelen dat een keuze voor dit scenario eigenlijk geen optie is:

Scenario 1 levert de gemeente ten eerste financieel nadeel op, zonder dat hier een positief resultaat voor de gemeente tegenover staat. Het financieel nadeel ontstaat omdat SIFR met een subsidieverstreking gecompenseerd moet worden voor ontstane schade. Zo vraagt bij het afzien van deelname SIFR van de gemeente circa € 1 mln. aan subsidie, om op korte termijn de bestaanszekerheid van het fonds te waarborgen. Deze compensatie levert overigens een dekkingsprobleem op, omdat hiervoor andere dekkingsmiddelen dan de Enecomiddelen moeten worden gevonden. Bovendien bestaat het financiële nadeel er

ook uit dat Rotterdammers in de uitkering die nu gebruikmaken van lopende trajecten, niet uitstromen naar werk en derhalve die besparing ook wordt misgelopen.

Ten tweede wordt, wanneer het college alsnog besluit om niet deel te nemen aan SIFR, het vertrouwen van de partijen geschonden die binnen het fonds samenwerken met de gemeente. Dit is slecht voor de beeldvorming over de gemeente, omdat de gemeente zal worden beschouwd als een onbetrouwbare partner (geen behoorlijk bestuur). SIFR is onderdeel van de RIC (Rotterdam Impact Coalitie) en de huidige Rotterdamse vermogensfondsen die deelnemen zijn belangrijke partners voor ons als stad. Voor de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van onder andere armoedebestrijding en werk zijn deze partijen hard nodig. Het (vorig) college nodigde SIFR in 2021 uit om de aanvraag bij de adviescommissie te doen. Ook paste het fonds op verzoek van de gemeente inmiddels haar organisatiestructuur aan, vooruitlopend op de deelname van de gemeente. Er is sprake van opgewerkt vertrouwen.

Met het wijzigen naar het thema werkgelegenheid wordt in scenario 2 geïnvesteerd in sociale ondernemingen ten behoeve van het aan het werk krijgen van Rotterdammers. Met de tot nu toe gedane investeringen van SIFR lukte het sinds de oprichting van het fonds in 2019 om 339 mensen aan werk te helpen. Het aantal mensen dat aan werk wordt geholpen zal naar verwachting jaarlijks stijgen doordat de impact ondernemingen groeien alsook het aantal bedrijven in de investeringsportefeuille groeit. Met de investering van de gemeente kunnen er nog meer mensen uit de bijstandsuitkering aan het werk komen. Op deze manier levert scenario 2 zowel een maatschappelijk als een financieel rendement op. Rotterdammers stromen uit de uitkering met als gevolg een besparing op de uitkeringslasten. Tevens vloeit na afloop van het fonds de investering terug naar de gemeente. Dit in tegenstelling tot scenario 1 waarin we een subsidieverstrekking moeten doen ter compensatie van ontstane schade.

Vervolgstappen

Wij zien nog steeds meerwaarde in deelname van de gemeente in het investeringsfonds. Een privaat-publiek impact investeringsfonds als SIFR dat kan investeren in impact ondernemingen die actief bijdragen aan de oplossing van grote maatschappelijke uitdagingen van de stad. Een dergelijke innovatieve samenwerking is een belangrijke aanvulling op de bestaande dienstverlening. We informeren de raad over deze te nemen vervolgstappen:

- a) De Adviescommissie Aanwending verkoopopbrengst Eneco verzoeken om advies uit te brengen over het voornemen om wel deel te nemen aan het Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR) met een investering van € 2,5 mln. vanuit de Enecomiddelen, maar voor een ander beleidsdoel dan waarover eerder advies is gevraagd. Dit keer over het voornemen om in SIFR te investeren in het kader van werkgelegenheid in plaats van in een aanpak van de schuldenproblematiek;
- b) De raad informeren over het advies dat we terugkrijgen van de adviescommissie over dit investeringsvoorstel met een gewijzigd beleidsdoel;
- c) Bij een positief advies de raad in de gelegenheid stellen om wensen en bedenkingen ten aanzien van het gaan deelnemen aan SIFR ter kennis van het college te brengen. Op grond van artikel 160 tweede lid Gemeentewet kan het college slechts tot oprichting en deelneming in private rechtspersonen besluiten, indien dat van belang wordt geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbare belang. Het besluit wordt niet genomen, voordat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Bij een positief advies van de adviescommissie wordt de raad in de gelegenheid gesteld om eventuele wensen en bedenkingen ten aanzien van het gaan deelnemen aan SIFR ter kennis van het college te brengen. Op grond van artikel 160, tweede lid, van de Gemeentewet kan het college slechts tot oprichting en deelneming in private rechtspersonen besluiten, indien dat van belang wordt geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbare belang.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb